Број 35 У Новом Саду, у суботу 14. фебруара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

У Индију, у Индију!

Петроград 9. фебруара 1904.

Војна на далеком истоку тек је на почетку свом. Жута раса има тек да подели мегдан са представницом словенске расе и носиоцем једне нове културе. Изненадни напад јапанске флоте на руску ескадру у Порт Артуру само је припрема за борбу, прво огледање снаге... за овим тек наступају безбројне хиљаде бораца, наступају батаљони и ескадрони коњице, који ће пред собом да ниште људе и народе као помор, као поплава, као страховити огањ. Крвљу ће се обојити реке и мора далекога истока, а пуста поља Манџурије, Китаја, Кореје а можда и Јапана самог, биће костурнице људске, биће могиле из над којих ће се најпосле лепршати словенска тробојка. Велика се царства устремљују једно на друго, велики ће догађаји да обележе нова доба у историји човечанства.

Припреме, што их сада готови и спрема Русија за вођење војне на далеком Истоку, показују, да се она одлучила на крваву борбу: да сатре, да у корен уништи непријатеља. Треба знати, да је император врло дуго био мирољубив и гледао је да избегне судар и крвопролиће. Али пошто је коцка пала, император не може даље да премишља. Све дојакошње војне операције могу се сматрати као пред игра крваве драме, у којој ће, како сви знаци говоре, поред Русије и Јапана играти главну и одсудну улогу још и Енглеска а извесно и народи у Туркестану и обема Индијама.

Предигра ове крваве светске драме одиграна је без великог учашћа Русије у Порт Артуру, а први и други чин, биће по свој прилици у Кини, у столици небеснога царства, а завршетак тамо далеко испод подножја сножних Хималаја, у Декану.

Нека је овде ма и узгред споменуто, народи Хиндуса имају једну дивну легенду, која се кроз деценије и векове преноша с оца на сина. У тој легенди из билине прича се да Хинду треба да сачека са севера белога цара, који ће им пружити руку да се подигну. Изгледа, да је врло, врло блиско време када ће народи Декана и Пенџаба угледати белога цара Припреме, што их Русија живо и поистија чини, доказују, да ће војне операције са новом снагом и новом војском отпочети на новом терену, који је за Русију врло погодан.

У прилог ове идеје могу вам приложити неколико факата, који утврђују ову поставку. И ако није званично саопштено, и ако шири слојеви рускога друштва нису обавештени, зна се, да је влада наредила и сад се мобилише целокупни туркестански војни округ, који даје две стотине хиљада бајонета. Па и ово ваља имати на уму: пре неки дан је био у свечаној аудијенцији и на доручку код императора престолонаследник Хиве, која стоји под руским протекторатом. Император му је дао скупоцене дарове — а осим ових је утврђен пријатељски однос и савез између Русије и Хиве. Но има још једна ствар, из које се може с правом закључити, да Русија добро мотри енглеске махинације и да ће имати посла у Индији. Наиме: генерал-губернатору Туркестана Иванову наређено је, да одмах крене на своју дужност... Осећа се у атмосфери покрет и све ми се чини, да ћу кроз који дан посматрати безбројне гомиле народа да гологлав иде кроз Невски Проспект ка зимњем дворцу певајући руску химну и кличући:

— У Индију! у Индију!

И легенда Хиндуса остариће се: бели цар кренуће се у Индију да пружи руке и подигне и ослободи оне народе, које је Енглеска захватила и немилосрдно цеди...

Дипломација руска, која је у спору са Јапаном очигледно документовала своју крајњу неспособност и сметењаштво, обуставила је своју делатност и цела ствар је поверена и јачем и одлучнијем чиниоцу — оружју, да оно изведе на чисто и разреши, што је дипломација омела и замрсила. Док је дипломација дејствовала — Русија је била неодређена и неодлучна; сад кад топ отвара уста своја да говори, Русија показује видно одлучност своју и пут којим мисли да своје претензије и права оствари.

А да је заиста Русија решена на одсудну борбу, показује, поред осталих и овај факт: Јуче је у „Правитељственом Веснику“ изашао указ, којим император поставља за главнокомандујућег ђенерала Куропаткина, министра војног. Овај човек важи у Русији, како у војсци, тако и у грађанству, као човек „бојевој“, што много значи. То је човек, кога никако и ничија протекција није издигла: сам је себи глас и славу стекао, њега стављају на прво место и као човека са личним јунаштвом и као стратега и као тактичара. Куропаткин и Драгомиром чине дуумвират војни у Русији: њих двојица уживају глас најбољих и највећих руских војсковођа, који су створили читаву школу последника у војсци. Овај царски указ тумачи се свуда у Русији као приуготовљавање за велика и крупна дела, што их Русија смера извести на далеком Истоку или у Индији.

Дознао сам са једне врло надлежне стране, да ће Курапаткинова акција бити сасредсређена у Индији — ма да он кроз неколико дана путује да осмотри ратно земљиште на далеки Исток. После тога извесно је, да ће се вратити у Петроград, одакле ће у Туркестан, где је и задобио прве трофеје славе и глас великог војсковође.

Поред овога указа, не мање је повољно примљен и други указ руског цара, који је истовремено изашао. Политички преступници, којих у Русији има много, изјавили су, да би и они врло радо положили жртву на олтар отаџбине Императора обрадује ова понуда и љубав ка отаџбини и помилује их, допустивши да иду

ПОДЛИСТАК.

ПОРТ-АРТУР.

Мало је места насељене земље, која би се значајем својим као господар мора могла мерити са Порт Артуром. Далеко на југ засеца дубоко у море манџурско полуострво Лиаотунг и са суседним полуострвом Шаутунг граничи мореуз Чили. Само кроз овај је могућ пролаз у залив чилијски а тиме и приступ у Пекинг. Том својом изврсном стратегијском положају благодари Порт-Артур и за свој огромни војни значај, јер влада и над обалом Кине, Манџурије и Кореје. И с тога се не треба чудити, што су се све новије борбе о превласти у Азији, усредсређавале око Порт-Артура. Порт Артур није само најудаљенија јужна тврђава руска у Азији, он је и крајња тачка сибирске жељезнице и посредник саобраћаја између Европе и Азије.

Први су Енглези увидели огромни значај Порт-Артура за превласт на Жутом мору, кад су 1750. Енглези и Французи закључили, да у рату са Кином, своје чете из Јужне Кине отпошљу у Пекинг. Тада је енглеска флота са војском за искрцавање дошла у Талијенван код Порт-Артура. Француска флота са својом војском била се искупила код суседног кинеског пристаништа Чифу. Тако су били затворили приступ у жуто море. Но тада су Енглези и упознали велики значај полуострва Квантунг, на којем лежи Порт-Артур и најтачније су га премерили. Та карта служи Русима и данас за подлогу. И тада је залив тај и добио енглеско име Порт Артур.

Брзо су и Кинези увидели велики значај Порт Артура, а нарочито њихов велики државник, Ли-Хунг Чанг, прозван кинеским Бизмарком. Као подкраљ Печилија још од 1870. године, трошио је грдне своте, да од Порт Артура направи убојно пристаниште првог реда. Хиљадама и хиљада кинеских кулија (радника) копали су пристанишни базен, које може да прими у себе и највеће убојне бродове. Дужина му је 460 метара а ширина 320 метара, дубина му је 8 метара. Осим тога су направљени докови, магазини, ковачнице, ливнице гвожђа итд. једном речи све што је за оправку убојних бродова потребно. А на околном брежном ланцу, саграђен је венац од 12 изврсно наоружаних тврђавица, или како Кинези веле лушунгау. И тако би се Порт-Артур још тада могао назвати неосвојивим, да му се посада није састојала из Кинеза.

У кинеско јапанском рату због небриге и нехата кинеског Јапанци су јуришем заузели Порт Артур (22. новембра 1894.). Али не беху за дуго господари његови. Русија, Француска и Немачка прискочише Кини у помоћ и миром симоносенским Јапан се морао повући и напустити све што је заузео, а задовољити се само са великим кинеским острвом Формозом. То Јапан никад није могао заборавити.

Помоћ, коју су савезници указали тада Кинезима, није била најјефтинија. Већ новембра 1897. године принудише Немци Кину, да им даде у дугогодишњи закуп лепи залив Киаочау-а са околним земљиштем. 15 (27.) марта, веле, 1898. изненађене су биле велике силе објавом руско-кинеског уговора, којим даје Кина Русији у закуп на 25 година Порт-Артур са целим делом провинције Кванг-Тунга, који засеца у море и то јој даје на неограничену употребу. Осим тога дозвољава, да се велика сибирска железница провуче кроз Манџурију до Владивостока, а одатле споредном линијом до Порт-Артура.

То је љуто заболело Јапанце, Енглезе и Американце, изазвало завист и у других, јер је тиме била запечаћена превласт Русије у источној Азији. Русија је не само саградила ту железницу, већ је створила и јаку војну стражу, да ову чува. Силних новаца стала је та железница, а стотинама хиљада кинеских кулија градили су је грозничавом журбом. И већ 1900. године била је скоро готова, када настаде у Кини ненадна побуна боксера и они ту железницу разрушише. Тада је Русија ушла са војском у Манџурију и тиме осигурала везу Сибира са Порт Артуром.

Тек што се Русија утврдила у Порт-Артуру, свом снагом се бацила, да га што боље утврди круповим топовима. Са обе стране убојног пристаништа, које има два дока, налази се по шест тврђавица. Пристаниште је дубок засек Жутог мора у копно, улаз у залив је узак, али се даље шири према западу и истоку. Брод, што долази са запада, кад прође стеновиту обалу јужно од предгорја Лиаучана, плови још пола морске миље до улаза у пристаниште.. Дубина овог је преко 7 метара, но на једном је месту само пет метара и ту је утопљена она при првом ненадном нападу ја-

у војну против непријатеља. Интелигентан свет благосиља ову одлуку цареву. Врата казаматска се отварају и политички заточници иду у бојне редове као поборници за славу отаџбине. У кућама, у трамвајима, на улици, по редакцијама, свуда се данас о томе говори... Поборници правде и истине, борци за слободу и слободну реч и заточници њени излазе у фронт, у одбрану отаџбине. А ко се врати из борбе, кад се све стиша, он ће опет прихватити перо и борити се противу реакције, за слободу и просвећење народа...

Петроградски је ваздух усталасан. Све, велико и мало, старо и младо, богато и сирото, са грозничавошћу погледа у сутрашњи дан, погледа у прозоре зимњега, дворца, одакле ће цар да се појави народу, који ће га урнебесно поздравити. Још није плануло, али ја предвиђам да ће се ускоро на Невском Проспекту, пред зимским аничкинским дворцем, по Литеином и осталим улицама разлегати громогласни узвици безбројна народа:

— *У Индију! у Индију!*

А милијон Руса по пространом царству одазиваће се:

— *У Индију! у Индију!*

„Финима“ око „Новог Србобрана“.

III.

Јесте ли читаоци видели кадгод слику: „Град у ноћи кад нема месечине“. Видили сте, јелте? Тако изгледају и чланци „Н. Србобрана“. „Видело и мрак“. Видите само нешто црно, замрчено, нејасно. Тражите узалуд видела, јер од мрака не видите ништа. Гомила пустих речи. Безброј лажи, извртања и обранбеног понављања онога, што нико није ни нападао.

Ал да, нашим „изображеним, углађеним и финим тичицама, око „Н. Србобрана“ и „Браника“, и није никад главно истина, већ нека уображена „финоћа!“ Уображени и у фаталној заблуди, да су „велики“ политичари и државници од „значаја“, виде они у очима противника трун, а не виде балван у оку своме. Пребацују „уображену величину“ другоме, а сами се у њој удавише. Њима је главно фино извртање и углађена клевета и лаж; а нама опет истина, ма и груба била.

Стара је и много пута понављана неистина, да радикални орган стално ћути о тежњама шовинистичке мађарске струје и насиљу угарских министара. „Србобран“ се јуначи како он одлучно напада мађарску владу; а „Застава“ неће и не сме министра у Пешти, нападати из Загреба, заиста је велико „јунаштво“!?

Некада смо имали силних процеса и коштало је то странку радикалну огромних жртава. Тада су се господа антирадикална подмукло смејала.

„Наравно, — говорили су они — када се тако неумешно, несретно, необуздано, изазивачки и медведасто глупаво пише, мора се у судар доћи с државним одветником и ићи пред пороту. Даде се све то у месно, паметно, тактично и лепо казати а не ићи и опет зато пред суд. Но да како за то се изискује нешто, што у радикала нема Зато се изискује мало више — памети“.

Када смо имали процесе, онда су противници наши о нама и нашем писању тако говорили Сада, кад нисмо имали процеса сада се опет „сунчамо у благонаклоности високе владе, уживамо протекцију државног одветништва и уживамо као бубрег у лоју, у заветрини автономној“. „Стој'о а седио, бијен бити мораш! Тако је и с нама.

„Браник“ је вазда писао тако умешно, „спремно“, тактички и мудро, и лешкао је вазда у заветрини безбрижно и мирно, те никад не доби процес.

Ал не, не! Стани ти „пусто“ перо моје. Заукасмо се обоје и умал не учинисмо огромну неправду. За двадесет година излажења свога добио је „Браник“ и процес један. У бесу своме против радикала, обневидеше и пустише у лист и чланак професора велике школе у Београду, д ра Станоја Станојевића. Да се осветe радикалима посекоше се сами и добише ужасну казну од месец дана државног затвора и сто круна глобе. Ужасно! Страшно!

Но нама никад не паде на памет да зато бедимо странку либералну издајством ил кукавичлуком. Не оте се нама никада из уста прекор, да се странка либерална продала мађарској влади и да ужива с тога протекцију владе и државног одветника. Не преговарасмо јој нигда ни то, да се таким писањем подвлачи министарству и хоће том сервилном политиком ћутања ил млаког писања да извојује потврду својих саборских закључака.

Но оно што ми никад не преговорисмо, оно чим ми никог никад не обедисмо, оно што је према нама најмање оправдано доживесмо ми.

Све те фине и углађ не клевете и обеде доживесмо ми од „поштене, родољубиве и изображене“ господе либералне у уредништву „Браника“ и „Новог Србобрана“. До таке висине покварености душе и до таке низине најгадније злоће не могу се никад уздићи ни спустити прави самосталци. Та домена искључиво је власништво царства либералног. И право је тако! Но стрпите се ви беле блузе изазивачке! Стрпите се и ви кукавице-лармације! Причекајте и ви полтронски лепоглажи! Јер кад наступе и опет дани озбиљни и разлегне се поклич: „Ко је јунак, на ждријело!“ Те радикалске „кукавице“ наћи ће се на мегдану; а ви либерални и самостални „јунаци“ — тражићете и опет историјске ваше селаше и писати љубавна писма — Чивутину Фалку.

Но како се дивно слажете, г. г. самосталска, са гледиштем Политовим! Политов је тврдио: да радикализму у автономији нема места, и да се радикали несмеју пачати у то, јер то право припада само странци конзервативној. А како то све исто кажете и ви у броју 282. „Србобрана“. ... „Социјалиста по свом научном убеђењу (Јаша Томић) води главну реч у црквено школским српским питањима. Радикал по свом политичком програму, једини је народносни новинар у Угарској, који ужива благонаклоност мађарских политичких кругова и над чијом главом не виси Дамоклов мач државног тужиоца!“

Баш смо вам захвални, што сте и овом приликом властитим речма својим доказали сродност душе и назора својих са уваженом нашом старином — Чича Мијом Политом!

Радикали су социјалисте, и немају места кад се решавају црквено-школска српска питања! То каже некадањи социјалиста и чудновати поштовалац браде светога Саве.

Изазивачка слава agentpro[illegible]ateura није дала мира ни „родољубивом“ „Н. Србобрану“. Историја белих блуза лебди му пред очима.

Кад „Застава“ по жељи „Србобрановој“ добије процес, „Србобран“ ће се у тишини слатко смејати, а јавно ће тврдити: како је „истерао из бусије“ „Заставу“. А ако до тога не дође, онда ће победоносно повикати, је ли то оно што ми вазда тврдисмо? Радикална је странка издајничка и мађаронска!!

Добро сте испекли занат изазивачки. Но обуците ипак преко белих блуза, плаве народњачке, да вас свет не позна! Ал' млада, уображена и фина господо око „Н. Србобрана“ и нама још врана мозак попила није. Толико, тек да нас разумете!

Но код толике сродности и назора и душе, чему та ваша одвојеност? Зашто се духовна чада у Загребу не загрлите са слатким татицом Политом? Зашто се једном већ не спојите у **једну** странку?

Са ванредним нагласком набраја увек „Н. Србобран“, која му је запљена, а „Застава“ још увек — нема процеса! Могли би бити много скромнији млада, пунонадежна господо! У Троједници влада још увек стари Куенов систем, стара неслобода. Штампа се још увек угушује. Но то се чини читавој опозицији. Не давите се само ви. И зато кад у будуће будете набрајали своје запљене, не заборавите навести и број запљена других опозицијоних органа!

Не правите се ви јединим мученником, кад је у Троједници још увек читав народ — бедан мученик! За свакога је данас већ јасно, да у Троједници владају нездраве прилике. У земљи, где се пљени већ и један „Привредник“, памет је давно рекла: лаку ноћ! А слобода је сиђи роб.

Таком бедном стању кадра је краја учинити једино потпуна промена владавинског система. А да може доћи до те жељене и посве нужне промепе система, нуждан је искрен споразум и сложан рад свију правих родољуба и истинских слободњака. Но тај споразум мора се постићи пре, далеко пре **политичких избора**, ако ће да буде успеха.

На посао дакле, родољуби и слободњаци. Народ вас чека! Слобода вас зове!

Ненад.

панском погођена руска крстарица, да пречи другим бродовима улаз у пристаниште.

Како је пристаниште тескобно, то је разумљиво, да већи део руских убојних бродова стоји пред њиме. У пристаништу је све тако удешено, да се и највећи бродови могу згодно преоправљати. У њему обично има 8000 тона угља. Но данас је количина његова куд и камо већа. Порт-Артур има и врло добру воду за пиће.

Варош Порт-Артур лежи на североисточном делу пристаништа. Руси су у њој подигли силне касарне, не само за флотну војску, већ и за 16.000 људи сувоземне војске. У њему су и управне власти.

Но Русија што је више утврђивала Порт-Артур за убојно пристаниште, то је јасније увиђала, да средиште своје трговине мора пренети даље. И с тога је на мору саградила варош Дањни, 65 килмт. северно од Порт Артура. Ову варош саградио је даровити руски инжињер Сахаров. 10.000 радника радило је неуморно и дању и ноћу, док за 12 месеци није подигнута дивна пристанишна варош Дањни (дужина јој је 4 и по, а ширина 2 и по клмт.) Броји 50.000 становника, већим делом Кинеза али и много Европејаца. Жељезница иде до ње. И у мирно доба силни велики руски трговачки бродови у живој су вези са сибирском жељезницом.

Све ово је стало Русију грдна, баснословна труда и новца и с тога се Русија мора залећи, да те скупоцене тековине и одржи. Но истина је и то, да је Порт-Артур по општем мишљењу, данас са мора несавладив и господар на њиме.

β.

Нови Сад, 13. фебруара.

Ближе се избори за угарски сабор. У Бечу су биле седнице угарског министарског савета. И решено је и то, да се сабору поднесе законски предлог, ради зајма од 240 милијуна круна, који новац да се утроши на инвестиције.

„Мађарорсаг“ држи, да ће онај, код кога се подигне овај велики зајам, имати рачуна да даде око 2 милијуна круна у партијску касу владине странке. И то је знак, да се ближе избори. Управо да се цео зајам и прави зато, што иду избори.

Пред изборе 1896 године дељени су силни ордени и племства, те је отуд утицало новаца, а пред изборе 1902. године, добило је друштво „Адрија“ огромне концесије, и склопљена је конверзија дугова у износу од 1.027 милијуна круна, те је и од туда ушло „нешто мало“ у касу владине странке...

Сад, кад је гроф Апоњи устао у делегацији онако одлучно против Тисе и Тиса га управ вређао, политички кругови држе, да нема изгледа е ће се странке у угарском сабору споразумети. Те и с те стране је све то јаче уверење, да нисмо далеко од нових избора.

Политички преглед.

Хрватска и Славонија. Још један стуб система „реда, рада и законитости“ пољуљао се из темеља — ера „доброте и поштења“ не може да се на њега ослони: Нестало је из земаљске владе Чивута Клајна и Шпицер-Крајчовића, нестаће за који дан и језуитског питомца а уједно и покровитеља њихова — Армина Павића, који је тако лепо испуњавао чивутско-језуитски трифолиум! Нестаће га, да своје место уступи најзатуканијем католику, калуђеру у капуту, доскорашњем професору канонског права а садашњем предстојнику правосудног одела, Луки Марјановићу.

Обојица су примили своје политичко крштење у школи „Штросмајер Мажуранић“, упали у „либералну струју“ Куена Хедерварија, који их је предао уз цео свој инвентар — систему „доброте и поштења“, свом наследнику!

Обојица се истакоше као књижевници и политичари иржњом према Српству, српском имену и православљу, и већи део свог књижевног рада основаше на фалзификовању **српских** народних песама!

Сећамо се још пожешког гимназијског професора Павића и његове фамозне епопеје о бој на Косову; а сећамо се и скупљених **хрватских** народних песама — Луке Марјановића. Није нам жао Павића, што иде, али нам је жао — што Марјановић долази! Да за српску школу и цркву значи Марјановић што и Павић, или што би значио Франк, па и Брешћенски, о томе можемо бити на чисто.

Павићу се уписује у грех између осталог и непотизам. Он је свој положај употребио — што се тиче намештања својих најближих родова и деленја штипендија — као и патријарх Георгије. Најмање ће заплакати за њим професори који послаше још пре пет година земаљској влади правила свога удружења и која он за пет година није нашао за добро ни да — прочита. Уз то му се још пребацује да је криво обавестио баш у том питању — бана Пејачевића. Обилазио је и школе и то увек оне **најудаљеније**; није било молбе, коју није обећао да ће испунити; често је обећавао и што се није тражило, али је врло ретко коју испунио. За собом — код српског народа — оставља исту успомену као и његови претходници Шпицер, Кршњави, Спевец Вончина итд., а ништа бољу, него што ће је оставити и — Марјановић.

Зближење српске и бугарске омладине. Председник бугарског великошколског удружења Стеван Кемилев, правник, допутовао је у Београд, да се споразуме са српским великошколцима о састанку обеју омладина у Софији. Ма да цела та ствар наилази на велике тешкоће, нарочито у званичним бугарским круговима, ипак се у Софији чине велике припреме за дочек српских великошколаца.

По београдским новинама, бугарски ђаци намеравају да позову неколико наших професора Велике Школе, да у Софији држе јавна предавања о питањима, која интересују српски и бугарски народ.

Нови Сад, 13. фебруара.

Избор трећине скупштинара. Код нас је јуче 12. фебруара била обнова трећине скупштинара. Избори су текли једногласно, а изабрани су ови: Лазар Балаш, Лазар Башић, Сава Брзак (Панћин), Јоца Бугарски, Милан Веселиновић, Стеван Видаковић, Лазар Влашкалић, Милан Винокић, Стеван Дотлић, Никола Димовић, Емил Јовановић, Данило Јовановић, Др. Бранко Илијић, Танасија Костић, Филип Михајловић, Јован Мунћан, Васа Милаков, Паја Малетић, Лука Малетић, Влада Македонић, Петар Попадић, Милош Марић, Ђура пл. Новић, Лазар Петровић, Стеван Павковић, Тоша Ружић, Ђурица Ракић, Сава Сланкаменац, Стеван Станковић, Лазар Саранда, Кузман Милаков, Јаша Томић, Ђура Танкосић, Ђура Фратуцан ст., Ђока Фратуцан (Јоцин), Јован Шилић, Мишко Шилић, Лазар Ђурчић, Јован Т. Чавић, Тоша Чаковац.

Потр-Артур са околином.

Борба код Порт-Артура постаје све значајнија. Доносимо ниже полуострово Кванг-Тунг на коме је Порт-Артур с околином. Линија са стрелицом показује улаз у пристаниште Порт-Артурско, које је 11. о. м. на ноћ хтела јапанска флота да затвори.

Види се јасно и полуострво Тигар, где је раздробљен један јапански брод. Осим тога виде се и тврђаве. А види се како се пристаниште Порт-Артурско иза улаза шири у источном и западном правцу. Виде се јасно и гребени Лио тие-шана (Лиаутишана) о којем се такођер говори у нашем подлистку.

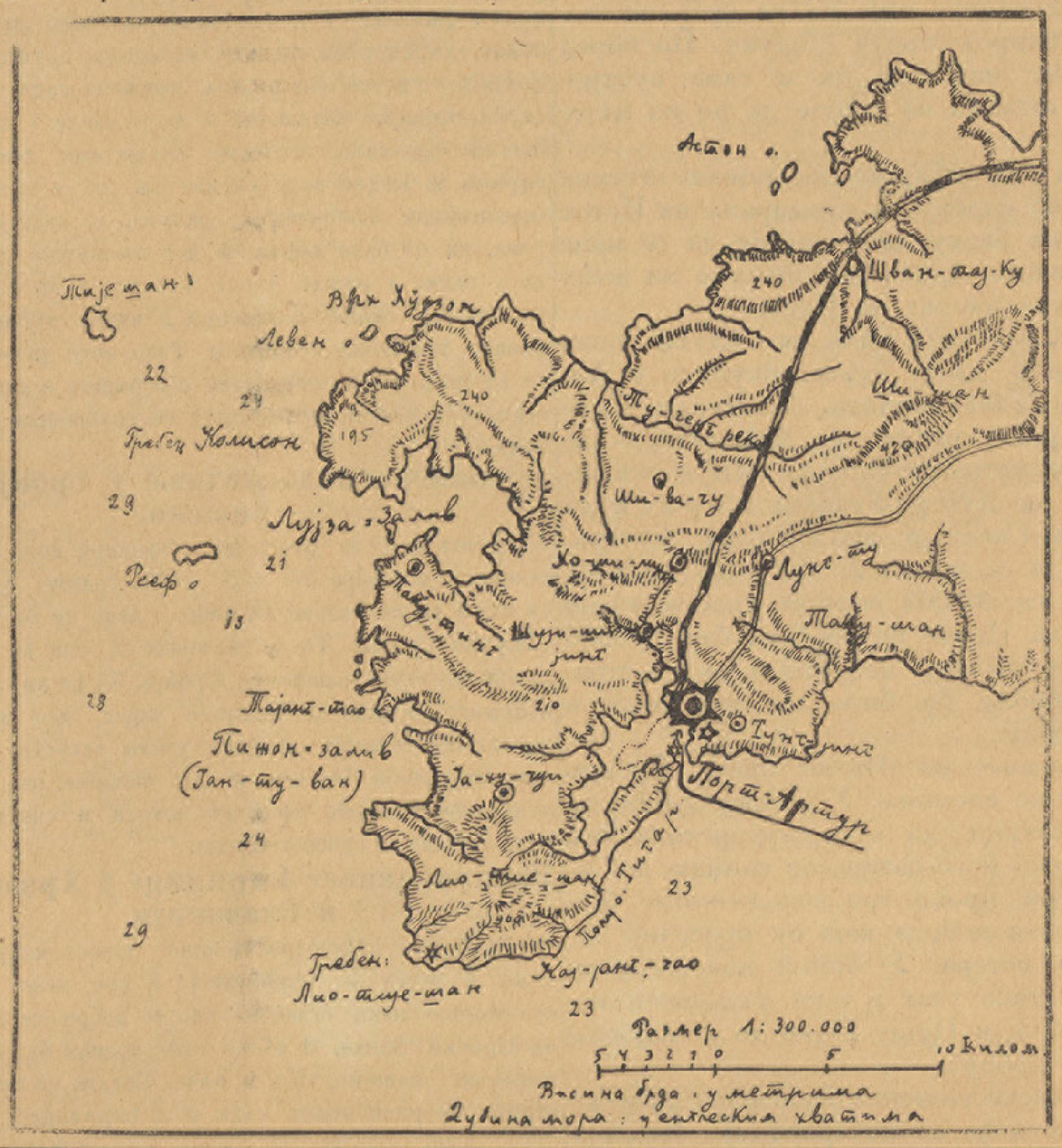

Руско-јапански рат.

Данас је већ нестало изненађења и мучких нападаја, па нема више ни громогласне трубе о „сјајним“ и „великим“ јапанским победама. — Јучерања вест о великом поразу јапанске флоте код Порт-Артура данас је и званично потврђена. А осим тога стигла је у Париз из Чифуа вест, којом се не само потврђује пораз јапански код Порт-Артура, већ се јавља и о новом, тешком јапанском поразу у заливу Социети. Осим тога и званичан брзојав генерала Пфлуга а и наш извештач јављају брзојавно о новом поразу јапанском при обновљеном нападају на Порт Артур. — Пораз овај по Јапанце је врло осетан и може лако бити судбоносан по даље искрцавање јапанско у Кореји. Но оставимо ово даљем развију ствари, а сад да саопштимо најновије вести.

Победа руска код Порт-Артура.

Намесник Алексејев послао је цару Николи о најновијој победи руској код Порт-Артура овај брзојав: „11. (24.) фебруара у $^{3}/_{4}$3 ујутру покушао је непријатељ поново да нападне наш убојни брод „Ретвизан“ са више својих торпедних бродова а уједно и при улазу у залив да потопи своје бродове, напуњене праскавим материјалом. „Ретвизан“ је приметио непријатељске бродове и потпомогнут топовима са копна уништио је два непријатељска брода. Један је потонуо код Золотојског брега, а други се разбио о стену поред куле светиљке на полуострву Тигар. На непријатељске торпедне чамце пуцано је и даље и при расвитку видело се, да су четири од њих пропала а осталих осам да су хитали на море. Од јапанских војника, који су покушали да се спасу, без сумње се многи утопили, а један део њих спасли су наши торпедни чамци. — Прегледао сам обалу. Улаз у пристаниште је слободан. Непријатељски смер је потпуно осујећен изврсним држањем „Ретвизана и погибељном ватром топова са тврђава. Један непријатељски брод горе још и сад. Пред спољним пристаништем виде се где плове раздробљени делови непријатељских бродова, а у даљини виде се две непријатељске ескадре. Три убојне крстарице, које сам изаслао да гоне непријатеља, позвао сам натраг, да најпре отклоне оне делове раздробљених непријатељских бродова пред спољним пристаништем. Ми нисмо имали штете. — „Ретвизан“ је дакле нанео непријатељу јаке озледе, онај исти „Ретвизан“, за којег су већ лондонски и јапански извештаји јавили, да је онеспособљен, утопљен и изгорео.

О борби тој код Порт-Артура стигла је у Лондон из Чифуа вест, која вели, како је ноћ по јапански нападај била врло повољна.

Из Вај хај ваја јављају, како је у уторак прошло онуда језгро јапанске флоте под заповедништвом главног заповедника Того. При пролазу за Порт Артур било је 16 великих убојних јапанских бродова. При повратку сутра дан, било их је само 13. Мисли се, да је јапанска флота отпловила у јапанска пристаништа, да тамо поправи своје, код Порт-Артура задобивене озледе.

Нов пораз јапански.

У Париз је стигла из Чифу а вест, која, износећи пораз јапански код Порт-Артура надовезује, да је Јапанце задесио и други пораз код залива Социјета, где су покушали да искрцају своје чете.

И трећа руска победа.

У Петроград је стигао званичан извештај ђенерала Пфлуга, у којем јавља, да су Јапанци јуче на ноћ поново напали на Порт-Артур, но да су на целој линији сузбијени. — Брзојав о овој најновијој победи руској добили смо не само преко коросподенц биро-а већ и од нашег дописника. Тај његов брзојав добили смо синоћ и он гласи: „Атак на Порт-Артур трајао је ноћас од 1—3 сата и победоносно је одбијен“.

Продирање Руса у Кореју.

Из Токија је стигла у Лондон вест, да се једно оделење руских узурских чета појавило код залива Посјета. Одакле му је извидница продрла до Хан-Чонка и пресекла све телеграфске жице између Шонг-Хинга и Вензана. Са севера реке Јале иду

веће чете руске у правцу према Анчу. 1200 Руса већ се налазе јужно од Анчу-а. Јапанци мисле, да Пинг-Јангу не прети за сада опасност од Руса.

Нови Сад, 13. фебруара

Рат на Балкану. Из Беча уверавају званично сваки дан, од 9 сати у јутру, до 6 сати после подне, да аустро-угарској дипломацији није ни на крај памети, да иде напред према Солуну. Но поред свег тога, европска па и сама аустро-угарска штампа не верује да ће на миру проћи.

Један део мађарске опозиционе штампе види јасно спрему за продирање на Исток и опомиње бечку дипломацију да се мане опасна посла. Други део штампе на вешт начин гура напред на Исток.

Тако „Алкотмањ“ има из Солуна допис у ком вели да је Турска скупила у Албанији до 25.000 војника. Он тврди, да се Турска јако оружа, у Мађедонији се појављују усташке чете, те није искључено, да ће Аустро-Угарска морати да се умеша. Саветује дипломацији Аустро-Угарске да се прене. А ако дође до чега, мора бар са 30.000 војника упасти морем од Солуна. Иначе ће требати бар 200.000 војске. Но најмање нек упада са две стране, а најбоље би било са три, дакле и преко Србије.

Продирање на Исток према Србији, све се више спомиње. У Старој Србији су огромни кланци, да аустро-угарска војска пређе преко ново-пазарског санџака до Солуна, мора проћи три вододелнице, безброј кршева и брда, која су просечно висока 500 метера. У опште новопазарски санџак је тако узак и тако укљештен између Србије и Црне Горе, да је најбоље — преко Србије.

Пештански дописник берлинског „Таг-а“ вели: Ако дође до интервенције, Италија би имала да поседне Албанију, Румунија да пређе доњи Дунав, а Аустро Угарска би имала да изврши најтежу задаћу. Она би наступала морем преко Солуна, сувим преко ново-пазарског санџака и преко Србије дуж железничке пруге.

Јако је упало у очи, што је српски посланик на бечком двору др. М. Вујић дошао у Београд и дуго конферисао са министром спољних послова Пашићем.

Веле, тиче се трговинског уговора. Има их који мисле, да је осим тога било речи о завереничком питању. Но има их, који држе, да првоме није још време, за оно друго је доцне, јер је завереничко питање у начелу још раније решено, него је по среди балканско питање.

Ово су дабогме све нагађања. Истина је свакојако, да се Аустро-Угарска спрема, појачава се за рат, а нарочито се у Босни и према Босни опажају припреме. Но — како ће испасти на крају, не зна се.

Држање Немачке постало је сумњиво. Држе, да за час може да окрене политику, а аустро-угарска дипломација не би против њене воље ништа предузимала.

Вести из места и са стране

Депеша руског цара краљу Петру.

Краљ Петар послао је руском цару Николи II. депешу, у којој му захваљује на одликовању свога брата кнеза Арсена, што га је поставио за команданта козачког забајкалског пука.

Краљ Петар добио је одговор у коме му изјављује руски цар своје симпатије и истиче како уме да цени решење кнеза Арсена да служи у његовој војсци.

Песма међу руским војницима.

У Русији је врло развијено певање међу војницима и они певају идући на вежбање и у рат. Тако се прича, да су за време руско-турског рата — певајући пребродили Дунав. То певање је уведено и у неким пуковима у Србији и когод је до сада чуо, свакоме се допало.

Српско народно позориште.

Читамо у „Позоришту“, да је управни одбор друштва за српско народно позориште имао 24. јануара седницу. У тој седници приказао је др. Лаза Станојевић, начеоник, новог управитеља српске народне позоришне дружине Бранислава Ђ. Нушића, одборским члановима, који су га поздравили усклицима: „живео!“ Том приликом одлучено је — да новог управитеља одведе начеоник друштвени у Сомбор, где се позоришна дружина сада налази, да га прикаже члановима и да га уведе у дужност. Према одлукама последње скупштине позоришне упућен је уједно нови управитељ, да се придржава скупштином одобреног прорачуна, да води бригу о томе, да не буде дефицита код позоришне дружине, да у свему у опште уведе штедњу, и да се постара, да се смање селидбени и путни трошкови и дневни трошкови представа. Тако исто да се стара, да се дају чешће представе позоришне и ако је могуће, и недељом после подне са спуштеним улазницама.

Завереничко питање у Србији — решено.

Пишу нам из Београда: Официри који су учествовали у завери 29. маја 1903. године, тражили су сами да се уклоне из двора, како не би чинили тешкоће Србији. То је усвојено и они ће добити положаје у унутрашњости Србије. Та ће им се жеља испунити, и тако ће престати узрок, због кога су посланици страних дворова узели одсуство и отишли из Србије. Но што је још главније, ова ће одлука завереничких официра потрти и све трагове неспоразума у српској војсци.

Равноправност ћирилице у Хрватској и Славонији

Званичне „Народне Новине“ доносе међу огласима и један — ћирилицом! И пре неке године су донеле неки оглас — ако се добро сећамо — од Српске Банке. И то ће опет подићи буру и узвитлати прашину, као и онда. Бадава са званичне стране се ипак нешто чини и за ћирилицу!

С пута.

Јуче сам се довезао од Пеште до Новог Сада и у возу затечем једно друштво, које се живо разговарало о руско-јапанском рату. Били су махом синови израиљеви и, наравно, одлучно су били против Руса. Један од њих је држао престоничке новине и читао, како су руски трговци у Петрограду поклонили седам милијуна рубаља на флоту, московско „земство“ милијун рубаља, градови се натичу, који ће више да даде. Москва је већ дала милијун. Петроград милијун и по, приватни људи се, тако рећи, утркују, а и црква је отворила своје ризнице и сад ће да почне раскивати благо на нацаке и на буздоване. Држава има спремљену једну милијарду (хиљаду милијуна) рубаља, а диже сад и у земљи три стотине милијуна... Уз то ће још доћи прилог руског дара, па тек онда француски прилог, јер скоро сви француски листови купе добровољне прилоге за Русе... Цео се словенски свет узбунио и Французи, а и већи део Италије... Тај што је читао, рече, како ипак не верује, јер су то велике и претеране суме.

— Е видите, господо, ја верујем! — умешах се и ја у разговор — јер треба познавати нас Словене. — У нас Срба, на пример, кад се стварах гимназије, створише се у часу, јер се нађоше родољуби да жртвују потребну своту. Кад је стварана велика школа у Београду, поклонио је српски трговац (мајор-Миша) зграду, што вреди милијун динара; други један трговац дао је више милијуна динара (Коларац), многе штипендије код Срба у Угарској, које износе неколико милијуна круна, па „Матица“ и иначе силни завештаји по црквеним општинама су већином завештаји српских трговаца и занатлија... И Чеси су тако дигли своје народне установе: гимнастичка друштва, своје велике и средње (гимназије и реалке), па народне школе, а нарочито су се показали, кад им је изгорело народно позориште у Прагу. Онда су за кратко време — од неколико месеци — сакупили своту и дигли лепше него што је било... Нас Словене треба познати, јер ми не само да смо увек помагали целом свету, него смо увек без ичије помоћи умели у нужди показати, да имамо доста животне снаге у себи...

Исправак.

У нашем јучерашњем телеграму из Петрограда ушло је погрешно место Порт-Артур Владивосток

Брзојави „Застави“.

Стигли 13. фебруара.

Руско јапански рат.

Петроград. (Од нашег нарочитог извештача, стигао синоћ, 12. фебр.) Атак (нападај) на Порт-Артур трајао ноћас од 1—3 сах. Нападај победоносно одбијен.

Петроград. Ђенерал Пфлуг јавља: Ноћас је непријатељ поново напао на Порт-Артур, али је на свима линијама сузбијен.

Берлин. Немачки официри суде у листовима врло неповерљиво о наводној (?!!) победи код Порт-Артура.

Порт-Артур. Јапанска флота дуго се шетала у даљини Порт Артура, али се не приближује више. По мору плове делови разбијених јапанских лађа. Последња несрећа обескуражила је Јапанце.

Токијо. У ствари руског брода, који је у пристаништу Шангаја, још није постигнут споразум. Руски посланик покушава кинеску владу да застраши, јер указује на снагу руске војске и вероватни пораз Јапанаца. Двор у Пекингу још се није решио. (Ето о чему јављају Јапанци, кад немају друго што. Прим. ур. „Заст.“)

Угарска делегација.

Беч. Угарска делегација је усвојила војни буџет.

Социјалистичко дражење Румуна.

Велики Варад. У више места ове жупаније страни агитатори организују и дражe Румуне, да поубијају мађарске велике поседнике, који живе међу њима. Поведена је најстрожија истрага.

Трговина

НОВИ САД, 13. фебруара 1904. г. Пшеница прве квалитете нова 16·—17·—— К. Пшеница средња 16 К. 40—60 п. Пшеница лакша роба 16 К. — п. Пшеница ——— Јечам 10 80—11 — К. Зоб 10 К 60 до 80 п Кукуруз у зрну — К. —10·20—40 п. у зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— п.

Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—48 нов.	живе
„ средњи . .	45—46 нов.	мере
„ лаки . . .	43—44 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	35—38 нов.	по кили
Јагњци	36—40 нов.	по кили
Овци .	——— фор.	по пару

Стање воде под Новим Садом.

12. фебр. било је . . . . . 3·81 мет.
13. фебр. било је . . . . . 3·89 мет.

*

БУДИМПЕШТА, 25. фебруара 1904. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 27.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 8·80——9·30— бачка 76—78 кила 8·60—9·10 банатска 75—78 кила 8·50—9·10; сремска 74—78 кила 8·50—8·80 на три месеца унапред. — Нова раж 6·80——6·85. Јечам 6·——6·80. — Зоб (овас) 5·70——6·15. Стари кукуруз ——·—·—; нови за фебруар паритет Будимпешта без гаранције 5·50—5·55; за Штајнбрух 5·65 до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица ———, а купусара 10·35—10·50 Ланено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): жито је 5 потура скупље. Термини по закључку берзе у ½5 сати после подне.

Пшениц за октобар 8·64 а за април 8·95. — Раж за октобар ——— а за април 7·02. — Зоб за октобар —— а за април 5·88 — Кукуруз за септембар 1903. —— за мај 1904. 5·56, за јуни 1904. — за август 1904 —·—

Примедба: При закључку берзе су термини олабавили.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 18—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од В. Н. Немировића-Данченка.
С руског преводи: Вељко Лукић-Новица.

(Наставак) (74)

VI.

Опет у Салтама.

Степан Груздев изодавна је спазио, да горштаци нешто крију испред њега. Код би се старци почели скупљати у џамат, њега би, као заробљеника, сапели ланцем, што нијесу већ давно с њиме чинили. Послије пошљедњег неуспјелог покушаја да умакне у Туоску, и кад се већ био опоравио, господар се његов, стари Хасан, чисто као извињавао што мора да га веже. Прије му он знао да говори у таквим случајевима.

— Није си ти жена, него војник. Тек жену можеш задржати у ропству добрим поступањем, а мушкарце чувају од бијега једини ланци.

А сад би се тек нарогушио, смркнуо и кратко проговорио:

— Леви: кунак! Морам те сапети!

— Ко ти рече? питаше Степан Груздев, знајући добро да стари Хасан не чини то из властите побуде.

— Ко рече? Мула рече. Ја нијесам ништа крив. Селтанет је чак плакала. Она те воли.

— Умиљато дјевојче, шта да речеш, — похвали је Груздев. — Тек је, због обичаја, вашег, и сувише сићушна. Ето, сапео си јој груди у овчију кожу и сашио, па није ни чудо. — Наши не раде тако. Код нас расте сваки по вољи.

— Ништа зато... Вратиће се Џансејид, џлатити калим,[1]) и онда распорити кинџалом овчију кожу...

Степан Груздев тек махаше главом, показујући се, као да слабо мари за то, што му овај меће букагије на ноге.

— Као пас на ланцу, али рашта? — размишљаваше Груздев.

Дуго је ходала око њега, сигурно хотећи да га нешта пита, али се не усуђиваше.

— Урус... Ај, дједе Иване, ти нијеси рђав, ти си добар... Реци ми... Али не говори оцу, чујеш ли?

— А шта то? Реци шта желиш... Иван, Иван... Рекох ли ти да ме кротиште Степаном.

— Био си храбар џигит. Кад те заробише имао си чак на прсима сребрен знак.

— Не улагуј се, не улагуј... Нашто улагивање? И без тебе знам... Заслужио сам Ђурђа у Иљгеринском окршају. Онда смо вас поштено испрашили. Једва извукоше ваши пете.

— Знам да си храбар. Реци: могу ли збиља Руси освојити Салте? Но, ето, рецимо, ваши су џигити... и зар ће они заиста продријети овамо к нама? Та и наше ће се џуре бити и бранити. Све ће зграбити пушке и кинџале.

Степан Груздев ухвати се изненада за срце. Срце му удараше силно до бола. И мило му бјеше и страх га бјеше да ода узбуђење своје. Он се силом намршти и сурово гледаше у љепојку дјевојку, те проговори руски, заборавивши да она не разумије тај језик.

— Ах, ти, сврако — сврачија! Шта се размећеш? Колика си, као кобила, а глупља од врабца. Зар има на свијету таквих мјеста, куд се неби успели наши војници? Луда лудаста! Знаш ли чим затруби трубач: „јунаци храбри, напред — дирекција десно!“ (И да јој то што очигледније представи сави он шаку и поче трубити.) Мислиш, стајаћемо па зинути? А нашто наша заклетва? Знаш за Ахулго. Мало друкчије мјесто од ваших Салта — и ми узлећесмо онамо као орлови са својим сердаром Јермоловим! Немамо ми душе, кад да размишљавамо. Заповијеђено и учињено! Много шта изгледаше да се не може, а чим забубњаше бубњи, оно се може. Тако ти је то!

[1]) сватовски дар (јабука.)

Затим се сјетио да она не разумије, шта јој говори, и преведе јој то на аварски језик.

— Но, а шта раде руски војници кад узму које мјесто?

— Бојем? то јест по договору или силом?

— Не, силом.

— Тешко њему. Од аула остану сама гаришта. Ни једна кућа читава. Ни звијер, ни птица нема гдје би се заклонила. Гимри порушисмо до темеља, а Бајазетли као да збријасмо бритвом. Гдје беше Сурхан, сад је го камен. Но, ако е добра предају и понуде хљебом и соли, најбољи пријатељи! Нико их се неће ни прстом дотаћи.

— А шта раде са женама и дјевојкама?

— Са женама не бије се руски војник. Сјом ако им, кад мало побудале, попритегне скуте и прилијепи неколико врућих! — и Груздев прсну у смијех. Он постајаше сваког тренутка све веселији. — Чек де, неће проћи много, па ево их и у Салтама. Него упамти: чим дођу, а ти одма к мени са Аслан Козом. Ја ћу вас спасити. Не дођете ли, пропадосте, сигурно пропадосте.. Али пази се и не лудуј! Махни се кинџала! Стисни срце па мируј. Наш је војник добар док га не подражиш, али ако га разљутиш, бајанет под ребра. Не зна тај за шалу. Него дед реци ми: јеси ли се зажелила Џансејида?

Дјевојка неодговори, већ јој једино сникуше очи. Она се загледала кроз прозор од сакле кроз који се видело зеленило везике и модрина далеког ведрог неба.

— Е, видим, да си га се зажелила. Скинућемо ми с тебе ту кожу и без калима. Ослони се на мене: нећу те издати. Тек реци ми шта смислише на џамату. Не бој се, ја им и онако немогу ништа смести.

— Нијесу ништа смислили. Руси су бливу. Прођоше кроз Иљгеринске. Освојише и оборише двије куле код Субархинске ћуприје. Сад се примичу к нама.

Степана чисто загољица да викне „ура“, али се ипак још у добар час сустежа.

— Но, а шта ви спремате милим гостима? Какву част?

— Салијевају куршуме, топе смолу... ако продру у аул.

— Немај бриге! Кад се већ примакоше, они ће и ући. Као Бог на небу. Нешале се наши. Не воле да се у будале шетају по планинама. Ех, ви, Азија! Почуј: ако се непокорите, ни камечка неће остати од ваших Салта. Слаба вајда, што се успеше под небеса. Куд може орао, онамо може и војник. Незадржасте га.

(Наставиће се.)

Брзојавни поздрави

који су стигли

Дру Јовану Јовановићу Змају

приликом његове 70-годишњице.

Чика Јови.

У очи овог милог дана,
Моје мисли мене зову,
Да поздравим пријатеља:
Нашег доброг чика Јову.

Речма не знам шка да кажем,
Све да хоћу, ја не могу,
Ал' за здравље чико ваше,
Умем да се молим Богу.

Срећа, радост и весеље
Цела века нек вас прате,
А кад хоће кад-кад туга,
Ви немојте да се дате.

Ја ћу с' тада молит Творцу:
„О помози мили Боже!
Да та туга чика Јову
Достигнути баш не може!“

У помоћи нек вам буде
И Божија мајка света,
Она ће вам здравље чуват'
Још небројно много љета.

Седамдесетгодишњицу
Честитаће многи, да!
Ал' се Богу молит' за Вас
Само српско срце зна.

Ја се врло добро сећам.
Кад сам била јоште мала,
Да је мени мати моја
Певанију често дала.

Сад поново опет кличем:
„Много љета живели,
И маленом нашем Српству
Ви се много још дивили!“

М. В. Н. ученица из Ч. Српкиња.

Бешеново. На прославу седамдесетогодишњице чика Јове Јовановића-Змаја.

Седам пуних родних десетака
Драгоценог живота нам твог,
Да се дичи српска душа свака,
К'о низ бисера — нанив'о је Бог.

Бога драга данас тако даде:
Ко год има душу божју праву,
Венац славе журно плести стаде,
Седу твоју да увенча главу...

Слава српском генију,
Што народу свом,
На хиљаду даде —
Дичних витезова;
На бојном, умном
Пољу — културном —
Са њима блиста
Змај-песник... Чика-Јова...

Бешеново, у очи 27. новембра 1903.

Гедеон И. Вурдеља, парох.

Карловци. Скупштина женске задруге честита седамдесетгодишњицу великом песнику српском! Певао још дуго и много.

Сомбор. Поводом навршене седамдесетогодишњице многоплодног живота вашег, сомборска српска певачка дружина вас најсрдачније поздравља, желећи вам још много века на дику и славу народа српскога. — Из седнице управног одбора сомборске српске певачке дружине, држане у Сомбору 17. (30.) децембра 1903. г. — Ст. С. Илкић, тајник; др. Војин Бикар, председник.

Сански Мост. Славећи данас вашу седамдесетогодишњицу, молимо Бога, да вам подари крепка здравља многа љета на понос и славу српског рода. — Српска општина.

Ideal

Писаћа машина,

која одма пише јасна слова, а која су трајна и децимални табулатор.

Ремек дело модерне машинске технике за писање.

Проспекте и пробе писања разашиљу

Hch. Schott & Donnath,

BUDAPEST 1054 9—10

VII., Erzsebetkörut 1.

Књижевна вест.

Изишла је из штампе књига:

ХОЋЕМО ЛИ У СОЦИЈАЛИСТЕ?

од

Јаше Томића.

(Прештампано из „Заставе“.)

Књига је 3 штампана табака, броширана. Цена 10 потура. Рабат 20%. Ко пошље готов новац добија 100 комада за 6 круна, (6 потура комад). Поштарину плаћају поручиоци. Новац и поруџбине нека се шаљу Кости Лери у Н. Сад.

ПРИПОСЛАНО.

Изјава.

Извештен сам да мене у везу доводе са чланком једним, који је у овдашњем листу „Újvidéki Hirlap“-у о потпори за српско народно позориште изишао те исту подпору осуђује.

Овим изјављујем да ја тај чланак нисам писао — а најмање игде што против Срба, напротив ја се позивам на чланак „Handsoff“, у коме сам као и у многим другим чланцима Србе у заштиту узимао. Јер моја је тежња увек била уз Србе где год се прилика даде пристајати.

У Новом Саду, 23. фебруара 1904.

Јосиф Мајер.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Имам на продају 4 метарске центе врло лепа одабрата арпацика и 1 центу луковог семена (кукоља).
Купци нека се изволе обратити на

Кузмана Костића
164 2—3 **у Ђурђеву.**

ПОМОЋНИК

бранже кратке робе, може одма наступити место код

КОЛОМАНА ВАЈСА
161 2—3 **у Вршцу.**

Част нам је овим ставити до знања, да су наши фабрикати

Аниначког

ваљаног гвожђа и Решичког блеха

означени са знаком

„Kronen Wolf“

(регистрован заштитном марком)

и молимо, да се на то обрати пажња.

Direction dér ung Berg- und Hütten-Werke und Domänen der priv. österr ung. Staats-Eisenbahn Gesellschaft. 124 3—3

• Велики „крах“! •

НЬУ-ЈОРК и ЛОНДОН не штедише својим производима ни копнене државе Европе. Већ се наша фабрика сребра, која продаје читаву ову количину уз незнатну одштету својих радних сила. Ја сам овлашћен извести овај налог, те достављам сваком следеће предмете уз незнатну своту од **само 6 фор. 60 новч** и то:

6 финих столних ножева са енгл. дршком,
6 америк. пат. сребрних виљушака у једном комаду,
6 америк. пат. сребрних кашика за супу,
12 америк. патент. сребрних кашика за каву,
1 америк. патент. сребрну кашику за вађење супе,
1 америк. патент. сребрну кашику за вађење млека,
6 енгл. Викторија подложних чинијица,
2 красна свећњака.
1 цедник за чај,
1 фино сипало за шећер.

42 ком. укупно за 6 фор. 60 новч.

Ова 42 предмета стајала су пре 40 ф., док сад стаје само ф. 6·60. Америк. патент. сребро је скроз и скроз бели метал, који 25 година држи лице правог сребра, за што се јамчи. Најбољи је доказ, да овај глас није никаква обмана обвезујем се јавно свакоме коме се не допада, без сваке даље препирке уплаћен износ повратити; с тога нека нико не пропусти згоду, да не набави ову красну гарнитуру, која је особито

Красни венчани и пригодни дар

те је потребна у сваком добром кућанству.

Добива се једино код

А. ХИРШБЕРГА

извозно складиште америк. патент. сребра

БЕЧ, *Rembrandstrasse 19.XV.*

Разашиље се уз поузеће или претплату износа.

Прашак за чишћење 10 новч. једино право са овим заштитним знаком

ПАТЕНТ

ИЗВАДАК ИЗ ПРИЗНАНИЦА.

Молим још једну патент. сребрну гарнитуру послати, пошто сам са првом потпуно задовољан.
Петеренец, п. Дрње, (Хрватска). Иван Хорватић, жупник.

Пошиљку примила, те сам веома задовољна; молим још једну такову гарнитуру за 6. ф. 60 н.
Колошвар. Баронница Банфи.

Пошиљку примио, те сам с истом веома задовољан: па Вас молим да ми још једну такову пошаљете.
Бововић, (Угарска), Алекс. Керестес. вел. судац.

Примио сам у реду пошиљку и баш свих 42 ком., задовољан у свему, не може бити корисније. Надам се, да ће и други следовати моме примеру и баш ћу свакога обавестити.
У Столну, 9. листопада 1899.
1072 8—10 Др. Антон Жујовић, жупник.

Richter's Liniment. Capsici comp

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 34 године као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава. 790 26—40

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом „Richter“ — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl.
Rudolstadt.

ЈЕДНА ВАГА ЗА ДОМАЗЛУК БАДАВА!

Баснословно јефтино разашиљем из препуног свог фабричног стовариштa моју светско признату и са свог изврсног квалитета опште обљубљену

робу од мексика-сребра

и то: 1029 15—25

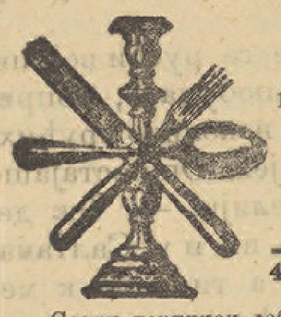

6 ком. стол. ножева, од максика-сребра
6 „ виљушака за јело „ „
6 „ кашика „ „ „ „
12 „ кафени кашика „ „
6 „ изврсних виљушака за десерт
6 „ „ ножева „ „
1 „ велика кашика за чорбу „
1 „ „ „ „ млеко „
2 „ врло елег. стол чирака за двор.

46 ком. свега за само **6. ф. 50 нов.**

Сваки поручиоц добија бадава за премију **гарантирану** добру вагу за домазлук, која мери 12½ кила. Мексико-сребро је са сим чисто бео метал, за чију трајност и изврсност каквоће писмено **25 година гаранцију дајем.**

Разашиљање са поузећем или за готов новац упапред врши европско стовариште.

D Alexander Scheffer,
Budapest, VIII, Rezerédy utcza № 3.

На сваком листу водени знак.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда признате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 35 80

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Светски извоз!

Добија се у главним и специјал. трафикама.

Red Star Line, Antwerpen

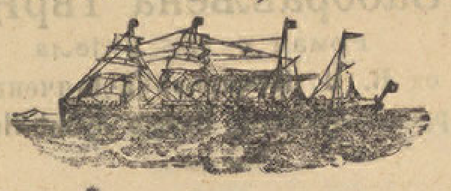

у Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња.

Извешћа даје: 336 42—

Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО

које би требало да буде у свакој породици јесте свуда познат и опробан

Ернста Хеса „Eucalyptus“

гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.

У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства за повраћај здравља и сачувања од болести.

Преко 1500 захвалница и признања

добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од

севотина, крсто-грудо-кратоболе, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, бола унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.

Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу **бесплатно**, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.

Треба тачно пазити на заштитну марку

Клигентал у Саксонској.

ERNST HESS

Eucalyptis-Importeur.

Стовариште у Будимпешти: **Josef v. Török**, Apotheker, VI, Király-utcza 12. und Andrássy út 26. **J. Lederer**, Apotheke, „zum König von Ungarn,“ V., Erzsébettér. Marokkói-utcza 2. **Dr. Alexander Rosenberg**, Apotheke „zum Stern“, VIII. Kerepesi-út 43. **Edmund Eibach**. Apotheke „zum heil. Bartholomäus“, VI. Andrássy-ut 55. **Dr. Emil Buday**, „Stadt-Apotheke“, IV. Váczi-utcza 34. **J. Raditz**, Apotheke „zum weissen Kreuz“, IV. Fővám-tér 6 Apotheke „**zum Schwan**“, Aréna-ut 124. **Vilhelm Kerpel**, Apotheke „zum weissen Adler“, V. Lipót-körút 2[illegible]. **Coloman Krieguer's** Apotheke „Üllői-út 6[illegible]. 78 3—26

БАДАВА

шаљемо свакоме

наш каталог

(попис књига и музикалија)

на захтевање и о нашем трошку

само нека једном дописницом исти наручи.

Ванредна јефтиноћа! Само код нас!

Ко год по нашем списку књига поручи, добија

50% ПОПУСТА (рабата)

НА КЊИГАМА ПО НАШЕМ СПИСКУ, КОЈИХ ИМА ПРЕКО **2000** СОРТИ

у књигама нашег издања по сопственом избору, или без попуста

ако поручиоц жели наручене и изабране књиге да су му увезане у лепе црвене корице.

•• Да се боље разумемо, ево, како треба овај попуст тумачити: ••

Кад пошаљеш новац у напред упутницом или књиге поручиш **уз поузеће** Nachnahme)

за 4 круне одмах изабери књига за 6 круна,
за 6 круна одмах изабери књига за 9 круна,
за 8 круна изабери одмах књига за 12 кр.,
за 12 кр. изабери одмах књига за 18 кр. итд.

(на књигама са * звездицом означеним нема попуста.)

Српска књижара Браће М. Поповића
у Новоме Саду.

6—10. 1057

MILKA SUCHARD

Csak alpesi tej kakao cukorból all

Páratlan különlegesség.

46
6—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.